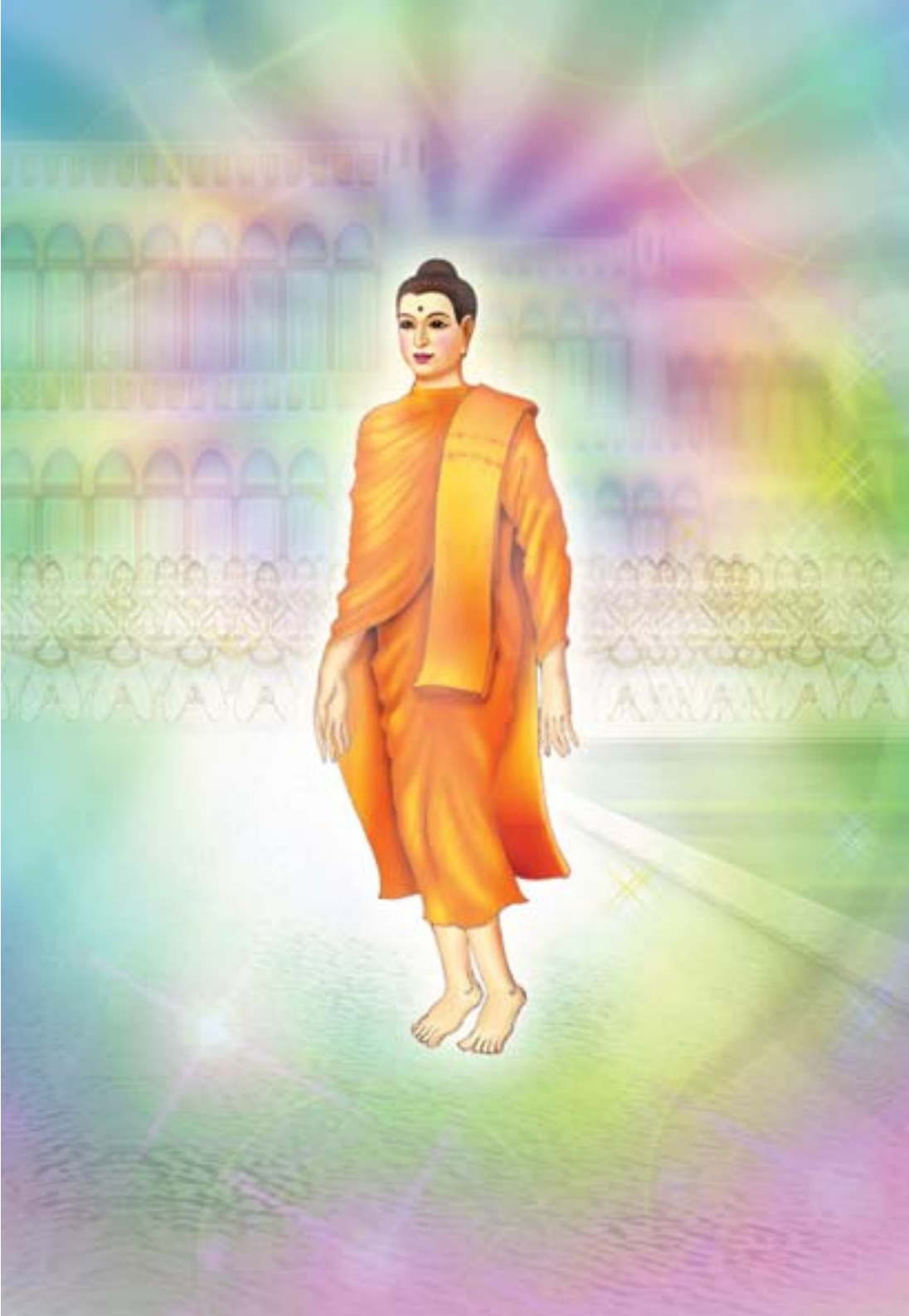

๕๒

พ ร ะ พุ ท ธิ ลี ล า

พระผู้เป็นนาถของโลก ทรงสมบุรณ์ด้วยจรณะ ไม่ก้าว
พระบาทยาวในที่ไกลมาก ไม่ก้าวพระบาทในที่ใกล้มาก เสด็จ
ดำเนินไม่เสียดสีพระชานุ และข้อพระบาททั้งสอง เสด็จ
ดำเนินไม่เร็วนักไม่ช้านัก ขณะเสด็จดำเนินก็มีสมาธิ พระหฤทัย
ตั้งมั่น ไม่ทอดพระเนตรขึ้นเบื้องบน หรือลงเบื้องต่ำ ทอด
พระเนตรเพียงชั่วแฉก มีพระอาการเยื้องกรายคล้ายพญาช้าง
ทรงทำโลกพร้อมทั้งเทวโลกให้รำเริง ทรงงดามดุจดวงจันทร์
ในยามรัตติกาล

พระพุทธรูป

๔๖๓

ผู้คนส่วนใหญ่มักวัดความสำเร็จกันที่ เป็นผู้สมบูรณ์ด้วย
ลาภ ยศ สรรเสริญ มีความสำเร็จทางการศึกษา มีชีวิต
ครอบครัวที่อบอุ่น มีหน้าที่การงานที่มั่นคง เมื่อต่างคิดกันเช่นนี้
จึงทุ่มเทขวบขวายเพื่อให้ได้สิ่งเหล่านี้มา ซึ่งส่วนมากมักจะพบ
กับความไม่สมหวังมากกว่าความสมหวัง มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้น
ที่ได้สิ่งเหล่านี้ครบถ้วนบริบูรณ์ แต่แม้กระนั้นก็ได้ชื่อว่า ประสบ
ความสำเร็จในชีวิตเพียงครึ่งเดียว ยังไม่ใช่ความสำเร็จทั้งหมด
เพราะจุดแห่งความสุข และความสำเร็จอันสูงสุดในชีวิตคืออะไร
อยู่ที่ตรงไหน จะเข้าถึงได้อย่างไร เป็นสิ่งที่มนุษย์น้อยคนนัก
ที่จะได้รู้แจ้งไปตามความเป็นจริง ต่อเมื่อพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
เสด็จอุบัติขึ้นในโลก ทำให้เรารู้ว่า ความสุขและความสำเร็จ
ที่แท้จริงนั้น เกิดจากการฝึกฝนใจให้บริสุทธิ์ หยุดนิ่งไปจนถึงจุด
ที่หลุดพ้นจากกิเลสอาสวะทั้งหลาย จึงจะเป็นเครื่องวัดว่า
ได้บรรลุความสำเร็จอันสูงสุดแล้ว

*มีถ้อยคำสรรเสริญพระผู้มีพระภาคเจ้า ที่ปรากฏอยู่ใน
อวัสสุตสูตร ว่า

“พระผู้เป็นนาถของโลก ทรงสมบูรณ์ด้วยจรรณะ ไม่ก้าว
พระบาทยาวในที่ไกลมาก ไม่ก้าวพระบาทถีนในที่ใกล้มาก

พระพุทธลีลา

๔๖๘

เสด็จดำเนินไม่เสียดสีพระชานุ และข้อพระบาททั้งสอง
เสด็จดำเนินไม่เร็วนักไม่ช้านัก ขณะเสด็จดำเนินก็มีสมาธิ
พระหฤทัยตั้งมั่น ไม่ทอดพระเนตรขึ้นเบื้องบน หรือลง
เบื้องต่ำ ทอดพระเนตรเพียงชั่วแฉก มีพระอาการ
เยื้องกรายคล้ายพญาช้าง ทรงทำโลกพร้อมทั้งเทวโลกให้
รำเริง ทรงงดงามดุจดวงจันทร์ในยามรัตติกาล”

พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงเป็นเอกบุรุษ และเป็นอัจฉริย-
มนุษย์ เพราะพระองค์ทรงประกอบด้วยธรรมที่น่าอัศจรรย์
หลายอย่าง ทรงสมบุรณ์ด้วยจรณะ คือ ความประพฤติของ
พระพุทธองค์หาที่ติมิได้ ไม่มีใครเทียบเทียมพระองค์ได้ ไม่ว่าจะเป็น
เป็นความบริสุทธิ์ สติปัญญา และมหากรุณา อีกทั้งอานุภาพ
ของพระพุทธเจ้าก็มีมากมายไม่มีประมาณ เพราะพระพุทธองค์
เป็นพระอรหันต์ ตรัสรู้แล้วเองโดยชอบ สมบุรณ์พร้อมทั้งวิชา
และจรณะ จะหาสรรพสัตว์ทั้งมนุษย์ เทวดา พรหม หรือรูปพรหม
ผู้ประเสริฐกว่าหรือเสมอเหมือนพระพุทธองค์ก็ไม่มี ดังนั้น
การสนใจไปถึงพระองค์จึงเป็นการน้อมใจไปในสิ่งที่ประเสริฐที่สุด
จะทำให้เราได้เข้าถึงความประเสริฐ และหลุดพ้นตามพระองค์
ไปด้วย

ครั้งนี้ ได้นำเรื่องราวเกี่ยวกับพระพุทธลีลาของ

พระพุทธรูป

๔๖๕

พระลัมมาลัมพุทธเจ้าผู้เป็นบรมศาสดาของเรามาเล่าให้ได้
ศึกษากัน เพื่อเป็นเครื่องประเทืองความเลื่อมใสในพระรัตนตรัย
ให้ยิ่งๆ ขึ้นไป ด้วยเรื่องพื้นฐาน เช่น การเยื้องกรายหรือเสด็จ
ดำเนินไปตามสถานที่ต่างๆ ของพระพุทธรูปเจ้านั้น พระองค์ทรงมี
ความสงบ เสงี่ยม สง่างามและยิ่งใหญ่ ทรงนำความสุขสดชื่น
ให้แก่ผู้ได้พบเห็น เป็นทักสิลนันทตริยะ

ตามปกติ เมื่อพระพุทธรูปเจ้าจะเสด็จเข้าไปสู่มหาสมาคม
เพื่อแนะนำเหล่าเวไนยสัตว์ให้ได้ตัมรสพระธรรม พระองค์จะ
ทรงจัดแจงผ้า ๒ ชั้น ที่ทรงย้อมแล้วด้วยน้ำฝาด มีสีเหมือน
ดอกทองเหลืองแดง เหมือนตัดดอกปทุมด้วยกรรไกร ทรงนุ่งห่ม
เป็นปริณทล ทรงคาดประคดเอวมีรัศมีดังสายฟ้า เหมือนนำ
เมฆแดงปิดพระจันทร์เพ็ญซึ่งกำลังโคจรอยู่ เหมือนรดน้ำครั้ง
แก่จัดลงเหนือยอดภูเขาทอง เหมือนวางยอดเขาจิตตภูฏด้วย
สายฟ้า ทรงห่มผ้าบังสุกุลอันประเสริฐ มีสีแดงเหมือนใบอ่อน
ของต้นไทร เสด็จออกจากประตูพระคันธกุฎี ดุกลีหะออกจาก
ถ้ำทอง และเหมือนพระจันทร์ออกจากยอดเขาด้านทิศบูรพา

ครั้นเสด็จออกแล้วทรงประทับยืนอยู่ที่หน้ามุขพระคันธกุฎี
จากนั้น รัศมีได้แผ่ชานออกจากพระวรกายของพระพุทธรูป
เหมือนกลุ่มสายฟ้าแลบออกจากกลีบเมฆ ทำให้ต้นไม้ในอาราม

พระพุทธรูป

๔๓๐

เป็นประหนึ่งว่า ใบ ดอก ผล และคาคบ มีสีเหลืองแก่ที่รดด้วย
สายน้ำทอง ภิกษุสงฆ์หมู่ใหญ่ถือบาตรและจีวร แวดล้อมพระ-
ผู้มีพระภาคเจ้า เหล่าภิกษุผู้ยืนแวดล้อมเหล่านั้นต่างเป็นผู้มี
คุณธรรมสูงส่ง คือ มักน้อย สันโดษ ชอบสงัด ไม่คลุกคลีด้วยหมู่
ปรารภความเพียร มีวัตร อดทนต่อถ้อยคำของผู้เตือนตน
มีปกติดีเตียนบาป ถึงพร้อมด้วยศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ และ
วิมุตติญาณทัสสนะ

พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงแวดล้อมด้วยภิกษุสงฆ์ ผู้มี
เสขยวัตรทั้งดงาม จึงทรงรุ่งเรืองสว่างไสวยิ่งนัก ประดุจแห่ง
ทองที่ใส่ในผ้ากำพลแดง เหมือนเรือทองที่อยู่ท่ามกลางกลุ่ม
ปทุมแดง และเหมือนปราสาททองที่วางด้วยไพรที่แก้วประพาฬ
พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงปราศจากราคะ โทสะ โมหะ เสด็จดำเนิน
ไปด้วยพุทธรูปที่หาผู้เสมอเหมือนมิได้ ด้วยพระอาการที่สง่า
งามเหมือนเกสรดอกไม้ที่ใบล้อมไว้ เหมือนดอกกรรณิการัที่
เกสรล้อมไว้ เหมือนพญาช้างฉัททันต์ที่มีช้างแปดพันห้อมล้อม
เหมือนพญาหงส์ธรรมาวุธ มีหงส์เก้าแสนห้อมล้อม เหมือน
พระเจ้าจักรพรรดิที่มีกองทัพอห้อมล้อม เหมือนท้าวสักกเทวราช
ที่หมู่ทวยเทพห้อมล้อม เหมือนहारิตมาพรหมที่หมู่พรหม
ห้อมล้อม เหมือนพระจันทร์วันเพ็ญที่หมู่ดาวแวดล้อมฉะนั้น

จากนั้น รัศมีมีวรรณดั่งทองคำ ก็พวยพุ่งออกจาก

พระพุทธรูป

๔๓๑

พระวรกายส่วนเบื้องหน้าของพระพุทธรองค์ จรดเนื้อที่ประมาณ ๘๐ คอก พระรัศมีพวยพุ่งออกจากพระวรกายเบื้องหลัง จากพระหัตถ์ขวา จากพระหัตถ์ซ้าย จรดเนื้อที่ ๘๐ คอก รัศมีมีสีดง คอนกยุง พวยพุ่งออกจากเกลียวพระเกศาทั้งหมด ตั้งแต่ปลายพระเกศาเบื้องบนไปจรดที่ประมาณ ๘๐ คอก ในท้องฟ้า รัศมีมีวรรณะดั่งแก้วประพาฬ พวยพุ่งออกจากพื้นพระบาทเบื้องล่าง จดแผ่นดินทิบ เนื้อที่ประมาณ ๘๐ คอก

พระพุทธรรัศมีมีวรรณะ ๖ คือ เขียว เหลือง แดง ขาว หงสบาท ประภัสสร โชติช่วงสว่างไสว ไหวไปมาอยู่ตลอดเนื้อที่ ๘๐ คอก โดยรอบ แล่นแปลบปลาบไปมาเหมือนเปลวไฟ ที่แลบออกจากประทีปด้ามทองคำพุ่งไปสู่อากาศ และเหมือนสายฟ้า ที่แลบออกจากมหาเมฆที่ตั้งขึ้นทั้ง ๔ ทวิป พุทธรัศมีนั้น สว่างไสวไปทั่วสารทิศ ประหนึ่งว่าโปรยด้วยดอกจำปาทอง รวากับว่ารดด้วยสายน้ำทองที่ไหลออกจากหม้อทองคำ เหมือนวงไว้ด้วยแผ่นผ้าทองคำที่คลี่ออก พระสรีระที่มีพระรัศมีซึ่งประกอบด้วยยอนุพยุญชนะ ๘๐ และรุ่งเรืองด้วยพระวรลักษณะ ๓๒ ประการ ทรงรุ่งโรจน์เหมือนท้องฟ้ามืดมิดดาวระยิบระยับเหมือนป่าดอกปทุมที่บ้านแล้ว ที่เป็นเช่นนั้นเพราะพระสรีระนั้นประดับด้วยบารมี ๓๐ ทศครบถ้วน ที่ทรงบำเพ็ญมาแล้วโดยชอบ

พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงสมบุรณ์ด้วยพระอังคาพยพ

พระพุทธรูป

๔๓๒

ทุกส่วน ทรงยกพระบาทเบื้องขวาเป็นก้าวแรก พื้นพระบาทเบื้องล่างซึ่งเสด็จดำเนินไป ก็อ่อนนุ่มล้นผัสภาคพื้นที่เรียบ ละอองธุลีก็ไม่จับติด ที่ลุ่มก็ดอนขึ้น และที่ดอนก็เรียบ ทั้งที่แผ่นดินหาจิตใจมิได้ แผ่นหิน ก้อนกรวด ต่อ และหนามทั้งหมดก็ราบเรียบด้วยพุทธานุภาพ พระองค์ทรงสมบุรณ์ด้วยจรณะ ไม่ก้าวพระบาทยาวในที่ไกลมาก ไม่ก้าวพระบาทถี่ในที่ใกล้มาก เสด็จดำเนินไม่เสียดสีพระชานุ และข้อพระบาททั้งสอง เสด็จดำเนินไม่เร็วนักไม่ช้านัก ขณะเสด็จดำเนินก็มีสมาธิ พระหฤทัยตั้งมั่น ไม่ทอดพระเนตรขึ้นเบื้องบน หรือลงเบื้องต่ำ ทอดพระเนตรเพียงชั่วแฉก มีพระอาการเยื้องกรายคล้ายพญาช้างที่สงบสำรวม

นี่คือความน่าศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธรองค์ ในส่วนที่เป็นจรณะความประพฤติ ซึ่งนำมาพรรณนาได้พอสังเขป เนื่องจากพระพุทธรเจ้าทั้งหลายมีพระคุณหาประมาณมิได้ แม้แต่พระพุทธรเจ้าทั้งหลายด้วยกันเอง ก็ยังไม่อาจพรรณนาพระคุณของพระพุทธรเจ้าได้หมดสิ้น เพราะฉะนั้นจึงได้แต่นำมาเล่าย่อๆ เพื่อก่อให้เกิดศรัทธาปสาทะ ยังใจของทุกท่านให้บริสุทธิ์ผ่องใส เพื่อจะได้เจริญพุทธานุสสติกัน เราทั้งหลายเป็นสาวกของพระพุทธรองค์ ต้องฝึกฝนอบรมตนตามแบบอย่างของพระองค์ทั้งหยาบและละเอียด คือ ทั้งจรณะความประพฤติต่างๆ และวิชาความรู้แจ้งซึ่งเป็นของละเอียด ให้หมั่นฝึกฝนกันไป

พระพุทธรูป

๔๖๓

เรื่อยๆ ต่อเมื่อบุญบารมีของเราเต็มเปี่ยม เราจะได้เป็นผู้
สมบูรณ์ด้วยวิชาและจรณะ เป็นต้นบุญต้นแบบให้แก่สรรพสัตว์
ทั้งหลายกันทุกคน

